

(PRAWIE) WSZYSTKO O DOSKONALENIU NAUCZYCIELI ORAZ SIECIACH WSPÓŁPRACY I SAMOKSZTAŁCENIA

Projekt „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół”

Od nowoczesnych szkół oczekuje się, aby nadążając za wyzwaniami współczesnego świata były nie tylko organizacjami „uczącymi”, ale również „uczącymi się”. Nowym oczekiwaniom powinno towarzyszyć unowocześnienie dotychczasowego sposobu wspierania szkół oraz inne spojrzenie na doskonalenie nauczycieli.

Ministerstwo Edukacji Narodowej prowadzi prace zmierzające do budowy efektywnego systemu wspomagania szkół, zgodnego z rekomendacjami wypracowanymi przez ekspertów prowadzonego w latach 2009 – 2010 projektu systemowego „Wzmocnienie systemu wspierania rozwoju szkół ze szczególnym uwzględnieniem doskonalenia nauczycieli i doradztwa metodycznego” (POKL, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Poddziałanie 3.3.1).

Podstawą systemu wspomagania musi być ścisła współpraca placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz bibliotek pedagogicznych. Planuje się wprowadzić zmiany w funkcjonowaniu tych jednostek polegające na umożliwieniu im organizowania i prowadzenia:

1 wspomaganie szkół i placówek, rozumianego jako zaplanowane działanie realizowane bezpośrednio w szkole lub placówce w zakresie diagnozowania potrzeb, przedstawienia możliwych sposobów działania prowadzących do ich zaspokojenia, pomocy w realizacji zaplanowanych form wsparcia, towarzyszeniu w trakcie wprowadzanej zmiany, wspólnej oceny efektów i współpracy przy opracowywaniu wniosków dotyczących podejmowanych działań i zaleceń na przyszłość;

2 sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół i placówek, w ramach których możliwe będzie organizowanie doskonalenia w różnych formach obejmujących zarówno spotkania z udziałem zewnętrznych ekspertów (np. wykłady, warsztaty, konsultacje grupowe), jak i wszelkie formy inicjowane przez organizatora i prowadzące sieć (np. organizowanie lekcji pokazowych, omawianie dobrych praktyk, wspólne poszukiwanie optymalnych rozwiązań bieżących problemów dydaktycznych i wychowawczych). Działania sieci wspierane będą poprzez aktywności podejmowane przez uczestników sieci na platformach internetowych.

Obecnie trwają prace nad aktami prawnymi regulującymi funkcjonowa-

Sieci współpracy i samokształcenia

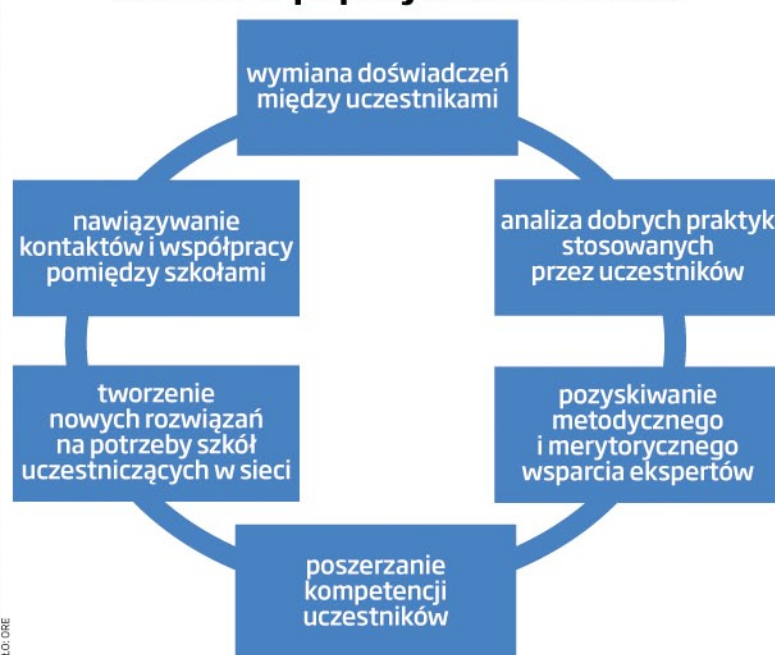
Sieci współpracy i samokształcenia
to forma pracy, która pozwala dzielić się wiedzą,
wymieniać doświadczeniami, wspólnie opracowywać
rozwiązania stosowane w szkolnej praktyce

nie instytucji zajmujących się doskonaleniem nauczycieli i wspomaganie szkół. Do tej pory wydane zostało rozporządzenie ministra edukacji narodowej z 26 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz.U. poz. 1196), prowadzone są prace nad zmianami rozporządzeń w sprawie zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym specjalistycznych oraz publicznych bibliotek pedagogicznych.

Nowe przepisy zobowiązują placówki doskonalenia nauczycieli, poradnie psychologiczno-pedagogiczne i biblioteki pedagogiczne do organizowania i prowadzenia sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli i dyrektorów szkół. Jak należy rozumieć tak opisaną formę pracy? Sieć współpracy to przede wszystkim platforma wzajemnego wsparcia. Praca w sieci to również okazja do inicjowania nowych przedsięwzięć w kooperacji z innymi szkołami oraz przenoszenia sprawdzonych rozwiązań do swojego miejsca pracy. Sieci współpracy będą mogły mieć charakter: przedmiotowy (np. sieć współpracy matematyków, polonistów czy przyrodników) lub problemowy (np. sieć współpracy dyrektorów szkół, nauczycieli pracujących z uczniem zdolnym).

Zmiany w przepisach zostały zaprojektowane w taki sposób, aby od momentu wejścia ich w życie umożliwić wymienionym instytucjom realizację wspomagania szkół i prowadzenia sieci współpracy. Zadaniem obowiązkowym stanie się ono od 1 stycznia 2016 r. Placówki doskonalenia nauczycieli mogą już teraz przygotowywać się do realizacji nowych zadań, uczestnicząc w działaniach Ośrodka Rozwoju Edukacji.

Cele sieci współpracy i samokształcenia

ORE realizuje obecnie projekt „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół”. Wspomaganie szkół prowadzone jest w projekcie na podstawie rocznych planów wspomagania przygotowywanych w oparciu o opracowane oferty. Realizacja rocznego planu wspomagania w konkretnej szkole to proces, w którym współpracuje ona ze szkolnym organizatorem rozwoju edukacji (SORE) – osobą pełniącą rolę konsultanta i moderatora. Natomiast sieć współpracy i samokształcenia to, zgodnie z założeniami przyjętymi w projekcie, międzyszkolny zespół nauczycieli lub dyrektorów współpracujących ze sobą w ramach wy-

branego zagadnienia. Celem funkcjonowania sieci jest wspólne rozwiązywanie problemów, dzielenie się pomysłami, spostrzeżeniami i propozycjami – zarówno za pośrednictwem internetowej platformy traktowanej jako forum wymiany doświadczeń, jak i w trakcie osobistych spotkań.

Projektowi systemowemu towarzyszą projekty wdrożeniowe prowadzone przez powiaty w ramach Działania 3.5 „Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół” (Priorytet III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki). Celem projektów powiatowych jest pilotaż nowych form doskonalenia zawodowego. Pilotaż ten pozwoli na praktyczne sprawdzenie

Informacja o projekcie

„System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół” to projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Priorytet III PO KL) realizowany w latach 2010 – 2015 przez Ośrodek Rozwoju Edukacji.

W ramach projektu realizowane są następujące działania:

- 1** Opracowanie założeń nowego systemu doskonalenia nauczycieli, wypracowanie rozwiązań pomagających jak najlepiej wykorzystać potencjał placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek pedagogicznych i poradni psychologiczno-pedagogicznych.
- 2** Przygotowanie zaplecza kadrowego – organizacja szkoleń dla kadry zarządzającej szkołami i przedszkolami, pracowników placówek prowadzących doskonalenie nauczycieli, a także przedstawicieli organów prowadzących.
- 3** Opracowanie materiałów i narzędzi (np. przewodniki, oferty doskonalenia, plany działania sieci współpracy, scenariusze spotkań, przykłady „dobrych praktyk”) pomocnych w procesie doskonalenia.
- 4** Budowa platformy internetowej służącej placówkom wspomagającym szkoły, dyrektorom i nauczycielom w realizowaniu doskonalenia zgodnie z nowymi założeniami.
- 5** Opracowanie systemu zapewniania jakości usług, w tym wsparcie instytucji prowadzących doskonalenie nauczycieli w procesie akredytacji.

modelu wypracowanego w ramach projektu systemowego Ośrodka Rozwoju Edukacji.

Współpraca w ramach sieci jest wykorzystywana tam, gdzie wymagana jest realizacja przedsięwzięć wychodzących poza możliwości indywidualnych osób lub poszczególnych instytucji. Sieci współpracy spotykamy w różnych obszarach działalności. Stają się one coraz częściej stosowaną formą pracy również w oświacie. Taki sposób pracy pomaga szkołom mierzyć się z nowymi wyzwaniami, które niesie współczesny świat.

Powiatowe sieci współpracy i samokształcenia

Interdyscyplinarne i przedmiotowe

W sieciach współpracy i samokształcenia mogą uczestniczyć szkoły z powiatów

realizujących projekty w ramach Konkursu 3.5 „Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół”

Zgodnie z założeniami projektu „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół” sieci skupiają nauczycieli, dyrektorów, psychologów szkolnych, pedagogów, bibliotekarzy lub innych pracowników reprezentujących różnego typu placówki z obszaru jednego powiatu. Warunkiem udziału w sieci jest przystąpienie do projektu powiatowego (Konkurs 3.5 Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół). Każda szkoła może zgłosić uczestnictwo w sieciach wybranych przez powiat na podstawie przeprowadzonej przez powiat diagnozy potrzeb i oczekiwań. Nauczyciele i dyrektorzy uczestniczą w sieciach tematycznych dobrowolnie, a ich udział jest bezpłatny.

Każda z sieci współpracy i samokształcenia wyznacza własne cele i program działania w obrębie jasno określonego tematu. W ramach działań finansowanych ze środków projektu w każdym z powiatów powstana co najmniej cztery sieci współpracy i samokształcenia, w tym dwa tematy zostaną wybrane spośród tematów opracowanych w ramach projektu systemowego, a dwa pozostałe tematy mogą zostać zaproponowane przez powiat na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb.

W powiecie mogą funkcjonować sieci o charakterze interdyscyplinarnym, skupionym wokół pewnego zagadnienia (np. budowa własnych programów nauczania) albo też sieci przeznaczone dla nauczycieli określonego przedmiotu (np. praca ze źródłem historycznym).

Udział w sieci daje szkołom cenną szansę na bieżący kontakt z innymi placówkami w ich otoczeniu, dzięki czemu poszerza się perspek-

Rola koordynatora sieci

W pigułce

Tematy sieci dla dyrektorów:

- » Rola dyrektora w promocji i budowaniu wizerunku szkoły.
- » Budowa spójności edukacyjnej (na poziomie powiatu).
- » Zadania dyrektora w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole.
- » Pozapedagogiczne obowiązki dyrektora szkoły.

Tematy sieci dla nauczycieli:

- 1 Edukacja filmowa.
- 2 Skuteczne sposoby zachęcania uczniów do czytania.
- 3 Doświadczenia i eksperymenty na zajęciach przedmiotów przyrodniczych.
- 4 Wycieczka jako forma nauczania przedmiotów przyrodniczych.
- 5 Matematyka w edukacji wczesnoszkolnej.

- 6 Jak wspierać dziecko w uczeniu się matematyki?
- 7 Praca ze źródłem historycznym.
- 8 Praca z uczniem młodszym.
- 9 Jak rozwijać twórcze myślenie uczniów?
- 10 Praca z uczniem zdolnym na zajęciach koła naukowego.
- 11 Jak budować własny program nauczania?
- 12 Promocja i budowanie wizerunku szkoły.
- 13 Nauczyciele pracują zespołowo.
- 14 Jak radzić sobie ze szkolną absencją? – bezpieczeństwo w szkole.
- 15 Praca z nowoczesnymi technologiami TIK (rok I) – bezpieczny Internet.
- 16 Praca z nowoczesnymi technologiami TIK (rok II) – bezpieczny Internet.

tywa, z jakiej patrzą na własne problemy i zasoby. Sąsiadujące ze sobą szkoły działają w zbliżonych warunkach, pracują z uczniami pochodzącymi z podobnych środowisk, a zatem często borykają się z podobnymi wyzwaniami. Sprawdzone metody czy rozwiązania problemów funkcjonujące w jednej szkole mają duże szanse powodzenia w podobnych placówkach. Czas i energia zaoszczędzone na wypracowywaniu tych samych rozwiązań przez każdą szkołę z osobna mogą być spożytkowane w inny sposób. Ze względu na to istotnym zadaniem sieci współpracy i samokształcenia jest analiza „dobrych praktyk” – rozwiązań, które zostały już wdrożone, sprawdzone i przynoszą stosującej je szkole wymierne korzyści, a są możliwe do zastosowania w innych placówkach. Każda z uczestniczących w sieci szkół będzie miała okazję przedstawić własne rozwiązania, ale też poznać inne.

Sieci współpracy i samokształcenia to również przestrzeń, w której uczestnicy mogą skorzystać ze wsparcia merytorycznego i metodycznego oraz otrzymać dostosowaną do swoich potrzeb wiedzę. Zaproszeni na spotkania sieci eksperci specjalizujący się w określonym zagadnieniu są często niedostępni dla mniejszych placówek – choćby ze względu na niewielką liczbę nauczycieli, którzy mogliby bezpośrednio skorzystać z ich pomocy. Zgromadzenie większej liczby pracujących w różnych szkołach osób zainteresowanych określonym zagadnieniem uzasadnia korzystanie z pomocy wysokiej klasy specjalistów.

Połączenie wymiany doświadczeń oraz wiedzy wnoszonej przez ekspertów bywa często inspiracją do tworzenia nowych rozwiązań

niestosowanych dotychczas przez żadnego z uczestników spotkania. Istotną rolą sieci może być zaangażowanie jej uczestników w opracowanie własnych, autorskich propozycji i podejmowanie inicjatyw, które zostaną w pierwszej kolejności przetestowane w tworzących sieć szkołach, a być może będą również popularyzowane poza nimi. Wspólne wypracowywanie i wdrażanie nowych rozwiązań, a także dzielenie się doświadczeniami w trakcie tego procesu może się okazać bardzo wzmacniające i mobilizujące – w wystarczającym stopniu, by utrzymać motywację do doprowadzenia podjętych inicjatyw do końca mimo pojawiających się przeszkód.

Czym jest...

Sieć współpracy i samokształcenia

– to międzyszkolny zespół nauczycieli lub dyrektorów współpracujących ze sobą w ramach wybranego zagadnienia. Celem funkcjonowania sieci jest wspólne rozwiązywanie problemów, dzielenie się pomysłami, spostrzeżeniami i propozycjami – zarówno za pośrednictwem internetowej platformy, traktowanej jako forum wymiany doświadczeń, jak i spotkań osobistych. Członkowie sieci korzystają z własnej wiedzy, ale mogą również sięgać po pomoc zewnętrznych ekspertów. Pracują pod kierunkiem koordynatora sieci współpracy i samokształcenia.

Warto wiedzieć. Sieci szkół w programie „Cyfrowa szkoła”

Sieci współpracy to także pomysły na działania szkół biorących udział w rządowym programie „Cyfrowa szkoła”.

W projekcie „Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w przedszkolach i szkołach” zaplanowano wsparcie dla blisko 20 tys. nauczycieli i dyrektorów szkół z zakresu stosowania TIK w nauczaniu. Obecnie trwa pilotaż, który obejmuje niemal 400 szkół podstawowych z całej Polski uczestniczących w rządowym

projekcie „Cyfrowa szkoła”. Po zakończeniu pierwszych spotkań stacjonarnych odbywają się szkolenia w formie e-learningowej, tworzone są w ten sposób sieci współpracujących ze sobą nauczycieli.

Dzięki udziałowi w projekcie osoby uczące różnych przedmiotów w konkretnej szkole będą miały okazję wspólnie rozwijać swoje umiejętności w zakresie pracy z wykorzystaniem narzędzi nowych technologii, a następnie wykorzystywać je w codziennej pracy z uczniami. Dla nauczy-

cieli tych szkół stworzona zostanie w ten sposób okazja do dzielenia się doświadczeniami i wspólnego wypracowywania rozwiązań dydaktycznych na lekcjach różnych przedmiotów i na różnych poziomach edukacji. Zakłada się, że pomogą w tym regularne spotkania, a przede wszystkim zajęcia otwarte organizowane we własnych szkołach. Zastosowanie takich właśnie form wsparcia pozwoli na obserwację metod i technik pracy z wykorzystaniem narzędzi i zasobów,

wspólne ich omawianie i modyfikowanie. Zwiększy to również wachlarz możliwości korzystania z posiadanych zasobów technicznych i istniejących w sieci zasobów elektronicznych – szerzej także planowania i ewaluacji pracy dydaktycznej. Prace szkolnych sieci będą organizowane przez koordynatorów wyłonionych spośród nauczycieli danej szkoły. Obszary doskonalenia koordynatorów to przede wszystkim umiejętności pracy z wykorzystaniem TIK, praca z zespołem nauczy-

cieli, zbieranie i upowszechnianie przykładów dobrej praktyki w nauczaniu przedmiotowym. Działania sieci koordynatorów szkolnych zostaną zorganizowane w podobny sposób jak sieci nauczycieli – ich uczestnicy będą się wspierać w rozwiązywaniu problemów, wymieniać doświadczeniami, współtworzyć modelowe rozwiązania. Spotkania uczestników sieci są planowane zarówno w realnym świecie, jak i na stworzonej w tym celu platformie internetowej.

O czym trzeba pamiętać w czasie tworzenia sieci współpracy

Wszyscy jesteśmy załogą

Kluczową sprawą dla powodzenia sieci jest wzbudzenie aktywności jej uczestników

DR DANUTA ELSNER

W europejskiej przestrzeni edukacyjnej działa wiele organizacji, w których nazwie występuje termin sieć. W Polsce również mamy dobre przykłady takich organizacji. To na przykład Sieci Szkół Uczących Sie (SUS), działające pod patronatem Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie, czy Sieć SUPEŁ (Sieć Uczących się Przedszkoli), dla których organizacją koordynującą jest Ośrodek Doskonalenia i Kształcenia Ustawicznego „Partner” w Zabrzu.

Proces tworzenia tego typu organizacji z pewnością ulegnie intensyfikacji w miarę postępu prac nad realizacją projektu „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym, kompleksowym wspomaganie szkół”. Czy powstające w jego ramach sieci będą tylko de nomine, czy również de facto, przesądzi zrozumienie fundamentalnej sprawy, a mianowicie tego, że sieć – parafrazując sentencję Marshalla McLuhana – jest statkiem, na którym nie ma pasażerów, „wszyscy jesteśmy załogą”.

Na podstawie moich osobistych doświadczeń związanych z pracą w różnego rodzaju sieciach, w tym przede wszystkim sieci ENIRDELM (European Network for Improving Research and Development in Educational Leadership and Management), chcę wskazać kilka czynników, które mają znaczący wpływ na trwałość i efektywność działania sieci współpracy.

Przed wszystkim musimy sobie uświadomić, czym jest sieć i jak funkcjonuje. Kluczową rolę mają osoby odpowiedzialne za organizację sieci, czyli powiatowi koordynatorzy projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (Konkursu 3.5 „Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół”), a także szkolni organizatorzy rozwoju edukacji (SORE) i koordynatorzy sieci.

Jeśli będą oni bardziej kierownikami niż organizatorami, których zadaniem jest stwarzanie członkom sieci pola do własnej aktywności, to możemy mieć nadmiernie aktywnych koordynatorów i biernych członków, a sieci umrą śmiercią naturalną po okresie funkcjonowania przewidzianym ww. projektem. Dlatego ważne jest zaznaczenie różnic między kierownikiem a koordynatorem (patrz tabela).

Ponadto kluczową sprawą dla powodzenia sieci jest wzbudzenie aktywności uczestników. Uważam, że równocześnie z diagnozowaniem potrzeb powinno się podnosić sprawę osobistego wkładu nauczycieli w powodzenie sieci. Zwracanie uwagi na wyważenie proporcji między braniem i daniem – zaspokajaniem potrzeb i wnoszeniem wkładu własnego – może sprawić, że kontakty nawiązane między członkami sieci współpracy i samokształcenia będą długotrwałe.

Innym sposobem wzbudzenia aktywności członków sieci jest pozostawienie w ich gestii formułowania celów, planowania zadań, ustalania sposobów komunikacji, raportowania tego, co zrobiliśmy, samooceny dokonania. Dzięki temu uczestnicy sieci mogą odczuć WŁADZTWO nad zmianą uchodzącą za najważniejszy czynnik motywujący do pracy.

Do wzbudzenia aktywności uczestników sieci może się również przyczynić choćby minimal-

ne sformalizowanie ich ról i zadań. Niezależnie od koordynatora można na przykład powołać:

- » „organizatorów spotkań”, jeśli przyjmie się zasadę, że każde odbędzie się w szkole innego członka sieci,
- » „wykładowców” prezentujących na spotkaniach relacje z realizowanych innowacji,
- » „przewodniczących zespołów zadaniowych” pracujących nad określonymi zagadnieniami,
- » „redaktorów” materiałów wypracowywanych w ramach sieci,
- » „administratora platformy e-learningowej”, do którego zadań będzie należało czuwanie nad kontaktami online oraz zamieszczaniem na platformie dorobku sieci oraz jej członków.

Inną bardzo ważną sprawą przesądzającą o powodzeniu sieci jest otwarta komunikacja między członkami. W przeciwnym wypadku nie dojdzie do mówienia o problemach, a tym bardziej wspólnego poszukiwania rozwiązań. Dzielenie się wiedzą czy doświadczeniami stanie się fikcją, a dorobek poszczególnych nauczycieli czy szkół będzie ukrywany w obawie przed nieuczciwą konkurencją. Nie ma tutaj rozwiązań łatwych, lekkich i przyjemnych. Chodzi raczej o podejmowanie wielu działań, które razem wzięte mogą przyczynić się do zmiany, np.:

- » tworzenie członkom sieci okazji do poznania się i poznania szkół, w których pracują,
- » zainteresowanie indywidualnymi dokonania poszczególnych uczestników,
- » organizowanie „gield” pozwalających członkom sieci na prezentowanie i poznawanie stosowanych rozwiązań,
- » tworzenie w ramach sieci mniejszych grup zainteresowań pracujących nad pewnymi innowacjami, materiałami, narzędziami itp.,
- » wspólne udzielanie wsparcia członkom sieci w przypadku zgłoszenia trudności,

Różnice między kierownikiem a koordynatorem

Lp.	Wyznaczniki	Kierownik	Koordynator
1.	Podstawa działania	Tytuł prawny do wykonywania zadań kierowniczych: powołanie, mianowanie, wybór, umowa	Uzgodnienia między członkami sieci lub wybór. Często rolę koordynatora odgrywa jeden z członków sieci
2.	Lokalizacja w strukturze organizacyjnej	Usytuowany na szczycie struktury organizacyjnej	Usytuowany w różnych miejscach struktury organizacyjnej
3.	Zadania	Związane z realizacją funkcji kierowniczych	Związane z organizacją pracy np. grupy, zespołu, sieci
4.	Uprawnienia	Władcze: do przydzielania zadań, określania sposobu realizacji, wydawania poleceń, nagradzania, karania, podejmowania decyzji, delegowania uprawnień	Brak uprawnień władczych. W sieci dokonuje się uzgodnień poprzez negocjacje między członkami
5.	Więzi	Z pracownikami łączą go więzi służbowej podległości i podporządkowania (więzi pionowe)	Z członkami sieci łączą go więzi współpracy i więzi informacyjne (więzi poziome)
6.	Relacje międzyludzkie	Hierarchiczne	Partnerskie
7.	Czasokres wykonywania zadań	Kierownik jest powołany na czas określony (kadencja, czas kontraktu menedżerskiego) lub bezterminowo	Czas pełnienia funkcji koordynatora wynika np. z woli członków sieci lub jest związany z realizacją konkretnych zadań i wraz z ich wykonaniem się kończy

- » świętowanie drobnych sukcesów, zwłaszcza pierwszych,
- » dokumentowanie i upowszechnianie dorobku sieci,
- » pozostawienie czasu na refleksję, dyskusję, samoocenę, ale też i swobodne kontakty.

Jak widać, praca w sieci jest bardziej procesem niż „twardym” efektem. W czasie planowania pracy sieci warto uwzględnić wymienione

czynniki oraz zaproponowane działania. Dzięki temu mamy szansę wytworzyć taki klimat społeczny, który pozwoli otwarcie mówić o problemach i wyzwaniach stojących przed uczestnikami sieci i ich szkołami, a także wypracowywać praktyczne rozwiązania w bezpośredni sposób przekładające się na doskonalenie pracy nauczycieli i poprawę jakości pracy szkół. ■

„Dobre praktyki”

SUPEŁ, czyli to już działa!

SUPEŁ, czyli sieć uczących się przedszkoli, została powołana w 2007 r., dziś należą do niej przedszkola z całej Polski.

Nowy rozdział w doskonaleniu dyrektorek i nauczycielek przedszkoli rozpoczął się w 2007 r. od uczestnictwa ich placówek w ogólnopolskim programie „Optymistyczne przedszkole”, które opracowała wspólnie z panią Ireną Dzierzgowską. Na zjeździe „Optymistycznych

przedszkoli” w Gdańsku został zaproponowany inny sposób współpracy. Głównym celem było nastawienie na aktywność, wymianę poglądów i pracę nad wspólnymi przedsięwzięciami. Postanowiłyśmy wziąć sprawy w swoje ręce. Podzieliliśmy się na grupy według zainteresowań zawodowych, stworzyłyśmy zespoły zgodnie z wybranymi tematami. Praca w grupach stworzyła możliwość zadawania pytań, dyskusowania i wymiany doświadczeń. Pomo-

gła nam w tym giełda innowacji. Prezentowano wypracowane rozwiązania oraz przykłady dobrych praktyk z całej Polski. Panowała przyjazna atmosfera, dzięki czemu kształtowały się nasze relacje partnerskie. Niektóre z uczestniczek pełniły różne funkcje w zespołach. Były organizatorkami, przewodniczącymi, obsługującymi zestawy multimedialne, redaktorkami materiałów, liderkami grup. W trakcie podsumowania uczestniczki doceniły zdobytą w ten

sposób wiedzę, umiejętności, a przede wszystkim nowe przyjaźnie i możliwość dalszych kontaktów za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Efektem tego spotkania było powołanie sieci uczących się przedszkoli, czyli Sieci SUPEŁ. Od 2007 r. do dziś ukształtowała się organizacja w sieci. Raz w roku spotykają się wszyscy zainteresowani, trzy razy w roku odbywają się lokalne spotkania w sieciach tematycznych. Ponadto członkinie kontaktują się przez

Internet, dzięki czemu wzrasta zainteresowanie wymianą informacji i przekazywaniem „dobrych praktyk”. W lokalnych spotkaniach uczestniczą rady pedagogiczne, które podejmują wiele ciekawych inicjatyw służących samokształceniu. Do SUPEŁA należą przedszkola reprezentowane przez dyrektorki i nauczycielki z całej Polski.

CECYLIA MIRELA NAWROT
dyrektor Ośrodka Doskonalenia i Kształcenia Ustawicznego „Partner” w Zabrzu

Jak tworzyć plany działania sieci?

Przykłady i inspiracje

Pomocą w planowaniu pracy sieci mogą być przykładowe plany działań

W projekcie „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół” opracowanych zostało dwadzieścia przykładowych tematów i planów działania sieci współpracy i samokształcenia.

Plany działań sugerują tematy spotkań osobistych i aktywności, które mogą się odbywać za pośrednictwem platformy internetowej; proponują wykorzystanie ekspertów i konkretnych materiałów

samokształceniowych. Warto pamiętać, że gotowe plany działań mają charakter przykładowy – siłą rzeczy nie uwzględniają specyfiki konkretnego środowiska, potrzeb członków sieci, dostępnych im zasobów i tak dalej. Należy więc traktować je przede wszystkim jako inspirację dla opracowania własnego programu, szczególnie pomocną osobom, które mają mniejsze doświadczenie w planowaniu działań rozwojowych.

Platforma internetowa, czyli...

Sieć możliwości

W ramach projektu „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół” przygotowywana jest platforma internetowa.

To narzędzie wykorzystywane będzie przez pracowników instytucji wspomagających rozwój szkoły, odpowiedzialnych za doskonalenie nauczycieli, a także przez dyrektorów szkół i samych nauczycieli. Będzie tam można znaleźć materiały samo-

kształceniowe i narzędzia do wykorzystywania w procesie doskonalenia, przykłady „dobrych praktyk”, a także bazy ekspertów. Przede wszystkim jednak platforma dzięki interaktywnym funkcjom umożliwi zarządzanie sieciami współpracy. Możliwość wykorzystywania wideokonferencji, forów dyskusyjnych, blogów, e-learningu pozwoli koordynatorom oraz innym osobom odpowiedzialnym za doskonalenie nauczycieli prowadzić swoje działania w przestrzeni wirtualnej.

Konkurs 3.5 „Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół”

Dofinansowanie projektów

Powiaty oraz miasta na prawach powiatu mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach konkursu otwartego nr 1/POKL/3.5/2012 prowadzonego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytucję Pośredniczącą II stopnia dla Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013 (Działania 3.5 – „Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół”).

Celem realizacji projektów powiatowych jest pilotaż nowego modelu systemu doskonalenia nauczycieli i zewnętrznego wspomagania pracy szkoły. Pilotaż ten pozwoli na praktyczne sprawdzenie modelu wypracowanego w ra-

mach projektu systemowego „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół”.

W ramach konkursu powiaty mogą uzyskać dofinansowanie następujących działań:

» pomoc w diagnozowaniu obszarów problemowych;

» prowadzenie procesu doskonalenia w oparciu o wybrane przez poszczególne szkoły lub przedszkola oferty doskonalenia nauczycieli;

» powołanie i prowadzenie lokalnych sieci współpracy i samokształcenia w celu zapewnienia wspólnego rozwiązywania problemów i wymiany doświadczeń.

Informacje na temat warunków udziału w Konkursie 3.5 na stronie www.ore.edu.pl.

W dodatku „Reforma Edukacji” zostały wykorzystane materiały ORE opracowane w ramach projektu „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół”. Redakcja Głosu Nauczycielskiego nie ponosi odpowiedzialności za treść tych materiałów.

Przykład planu działania sieci współpracy i samokształcenia

Tytuł sieci	Praca z uczniem młodszym. Jak skutecznie i efektywnie pracować w grupie sześciolatków i siedmiolatków	
Grupa docelowa	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej oraz nauczyciele klas IV – VI zainteresowani poruszaną problematyką	
Temat spotkania i czas trwania	Najważniejsze problemy poruszane w czasie spotkania	Planowane działania w sieci
1. Integracja grupy (4 godz. dydaktyczne)	Omówienie celów i założeń projektu sieciowego. Ustalenie planu działania sieci. Dyskusja na tematy: Jakie konsekwencje niesie z sobą obniżenie wieku obowiązku szkolnego dzieci w Polsce? Jak wygląda organizacja pracy w grupach mieszanych sześciolatków i siedmiolatków w dotychczasowej praktyce szkolnej (od 2009 roku)? Przykład „dobrej praktyki” (45-minutowa lekcja uwzględniająca metody pracy z dziećmi w klasie I, przygotowana przez uczestników szkolenia i poprowadzona przez jednego z nauczycieli). Omówienie warsztatów.	Dyskusja na forum dotycząca wyboru tematu na kolejne zajęcia. Zapoznanie się z danymi na temat celu i przebiegu procesu wdrażania reformy oświatowej, a szczególnie z informacjami o wynikach monitorowania procesu wdrażania podstawy programowej www.ore.edu.pl . Dzielenie się pomysłami metodycznymi, np. scenariuszami lekcji lub ćwiczeń. Tworzenie metaplanu: „Sześciolatek i siedmiolatek w klasie pierwszej”. Przedstawienie na forum eksperta zaproszonego na następne spotkanie.
2. Diagnoza myślenia matematycznego i umiejętności językowych sześciolatków i siedmiolatków (4 godz. dydaktyczne)	Praca w grupach: zebranie sposobów i pomysłów na przeprowadzenie diagnozy wiedzy i umiejętności dzieci na początku klasy I. Przedstawienie wyników pracy w grupach – tworzenie „banku” metod diagnozowania. Warsztaty: przykład „dobrej praktyki” – metody diagnozowania uczniów prezentowane przez chętnych uczestników spotkania. Omówienie warsztatów. Spotkanie z ekspertem (terapeutą pedagogicznym). Zapoznanie uczestników warsztatów z metodą diagnozy matematycznej wg prof. Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej oraz dostępnymi na rynku materiałami do diagnozy słuchu fonematycznego (np. H. Spionek) oraz umiejętności czytania i pisania. Praca samodzielna do wykonania na następne zajęcia: diagnoza z wykorzystaniem jednej z wybranych metod. Dyskusja na temat: czy można skutecznie i efektywnie pracować w klasie I bez umiejętności diagnozowania uczniów?	Dzielenie się pomysłami metodycznymi, np. scenariuszami lekcji oraz własnymi doświadczeniami związanymi z prowadzeniem zajęć w edukacji wczesnoszkolnej. Dyskusja na forum na temat metod i sposobów diagnozowania dzieci w edukacji wczesnoszkolnej oraz dostępnych materiałów i publikacji; tworzenie bibliografii. Ustalenie na forum, kto z uczestników sieci poprowadzi kolejne warsztaty – diagnozę przeprowadzoną jedną z metod zaproponowanych przez eksperta.
3. Podstawa programowa w edukacji wczesnoszkolnej (4 godz. dydaktyczne)	Warsztaty: przykładowa diagnoza matematyczna lub językowa (przygotowana przez jednego z uczestników sieci). Omówienie warsztatów. Praca w grupach: analizowanie treści podstawy programowej dla klasy I i III. Praca w grupach: tworzenie zakresu treści i umiejętności do opanowania przez dzieci w klasie II. Dyskusja na temat: w jaki sposób prezentować rodzicom treści zawarte w podstawie programowej? – opracowanie scenariusza spotkania z rodzicami.	Dzielenie się pomysłami metodycznymi, np. scenariuszami lekcji i własnymi doświadczeniami związanymi z prowadzeniem zajęć w edukacji wczesnoszkolnej. Dyskusja na temat wyników pracy w grupach. Dyskusja na temat wypracowanych scenariuszy spotkań z rodzicami. Przedstawienie na forum zaproszonego eksperta na następne spotkanie.
4. Różne metody i formy pracy w klasie I w grupach mieszanych wiekowo (4 godz. dydaktyczne)	Warsztaty przygotowane przez zaproszonego eksperta (metody kształcenia zintegrowanego promujący metody angażujące dzieci, pedagog kreatywności lub twórczości) na temat: różne metody i formy pracy w klasie I w grupach mieszanych wiekowo. Omówienie warsztatów. Praca w grupach: opracowanie konspektu lekcji dla klasy I z uwzględnieniem zróżnicowanego poziomu możliwości i tempa pracy uczniów. Warsztaty: lekcja uwzględniająca wykorzystywanie np. gier lub metod pracy opartych na współpracy w kształceniu zintegrowanym (45-minutowa lekcja przygotowana i poprowadzona przez uczestników sieci). Omówienie warsztatów.	Dzielenie się pomysłami metodycznymi, np. scenariuszami lekcji, i własnymi doświadczeniami związanymi z prowadzeniem zajęć w edukacji wczesnoszkolnej. Wymiana poglądów po spotkaniu z ekspertem. Ustalenie na forum, kto z uczestników sieci poprowadzi kolejne warsztaty.
5. Pakiety do edukacji wczesnoszkolnej dostępne na rynku wydawniczym – analiza porównawcza (4 godz. dydaktyczne)	Warsztaty: lekcja uwzględniająca tematykę poprzedniego spotkania (45-minutowa lekcja przygotowana i poprowadzona przez jednego z uczestników sieci). Omówienie warsztatów. Praca w grupach: stworzenie listy dostępnych na rynku pakietów do edukacji wczesnoszkolnej. Dyskusja na temat: na co należy zwracać uwagę przy wybieraniu książki do pracy z dziećmi w klasie I mieszanej wiekowo? Praca w grupach: analizowanie treści podręczników i zeszytów ćwiczeń, sposobu konstruowania poleceń, poziomu trudności zadań pod kątem stopnia realizacji podstawy programowej oraz z uwzględnieniem realiów szkolnych (praca z grupą sześciolatków siedmiolatków). Podsumowanie i ewaluacja pracy sieci.	Rozmowa o przyszłości i planowanie dalszych działań. Publikacja informacji na temat wyników ewaluacji pracy sieci.